

TERESEDÉS

Mindennek van határa

Csontó Sándor

Egy szépnek távolról sem mondható tavaszi napon arra ébredt a Gutenberg tér, hogy megszűnt köztérnek lenni. Minden előzetes bejelentés, figyelmeztetés, szavazás és nemzeti konzultáció nélkül. Ezt senki nem mondta neki, nem is súghattak előre még a jóakarói sem. Csak úgy megjelent a direktíva a közlönyben, jogorvoslatnak helye tehát nincs.

Mindennapos használói, lakói a „nyóckerben” sem sejtettek semmit. Annyit se mondhattak, hogy renonc vagy időpecsét. Azt hitték, ez még az ő terük, mert látszólag semmi nem változott. Kicsit irigykedve gondoltak a kispesti testvérré – a tágas, kertvárosi piacolgatásra – aki köszöni szépen, neki jól megy sora. Pedig ők becsszóra betartották a közterület életvitelszerű használatára vonatkozó törvény minden paragrafusát. Az apró betűsöket is. Szabálysértés részükről nem történt. Néhányan bizonyára dörmögtek magukban, szűrték a szót a négy fal között, hogy hát azért mindennek van határa.

Az ő terüknek is. Ami a legnagyobb jóindulattal sem nevezhető annak. Merthogy kicsi, és nem üti meg az alapvető kritériumot. Vagy fogalmazhatunk pongyolán úgy is, hogy már át sem lépik az emberek az ingerküszöböt. Vajon akkor mi veri ki a biztosítékot? Nem elég, hogy apró – ez önmagában nem volna probléma –, de ráadásul talpalatnyi zöld felület sincs rajta. Egyébként nemrégiben újították meg. Embermagasságú, fekete vaskordon mögött egy Pasa parki nappalinál alig nagyobb játszótér néhány paddal és játékszerrel, ami teljesen kitölti az utcák által közrefogott há-

romszöveget. Közepén *dr. Fodor József*nek, a magyar közegészségügy megalapítójának *iff. Vastagh György* által 1909-ben készített bronz és mészkő emlékműve áll. Láthatóan nem érzi jól magát ilyen keretek között. De hogyan érezné magát ma valamelyik egészségügyi intézményünkben? A kérdés persze szimplán költői. Akik nap, mint nap idejárnak, bizonyára megszokták, sőt örülnek is, miközben az egész abszurd. Ez tűnik normálisnak, holott cseppet sem az. Zárt osztály a Gutenberg-galaxisban. Belül kis „ketrecharcosok” pörögnek, kívülről részeges karatemesterek alternatív talaj-

Sebestyén László camera obscura felvétele

gyakorlatokkal tarkított napi penzumukat végzik. Talán ezért a magas kerítés? A környéken ottjártunkor éppen lomtalanítás zajlott. Az egyik épületből annyi sített és szemetet hordtak ki az utcára, hogy félfő volt, valamelyik irányba megdőlhét a ház. Nyomdafestéket nem tűrő szóbuborékok színesítették a hatalmas kupac felett szálló port. A basszus szólamokat tarka szoknyás asszonykórus visszhangzotta. Pont itt. – „Ment-e a könyvek által a világ elébb?” – kérdezte anno valóban a költő. Ment hát – mindennek dacára –, mert hajlik a szóra a magyar. Olyannyira hajlik, mint a zsidóság legrégebbi, 1877 óta ehelyütt működő rabbiszemináriumának hallgatói a tóra fölé. Ritkaságokkal teli könyvtárának kulcsát *Eichmann* vágta zsebre. Őt nem a nyomtatott betű szeretete vezette. Annál inkább a hatezer tagot számláló Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Segélyező Egyletének vezetőségét, amikor határozta meg a méltó székházuk felépítéséről 1905-ben.

Nagy foltokban vedlik most a vakolat, *Vágó* László és *Vágó* József műépítészek szecessziós Gutenberg-otthonának faláról.

Így is benne van a legszebb pesti tizenkettesben. (Izgalmas történetét a ház honlapján olvashatják, mert van neki.) Számolgattam rajta a sárga-zöld majolika csempéket, mint az iskolai takarékbélyegeimet 75-ben, kiteлик-e már a bicikli? Hát nem, görkorsolya lett belőle. Nyomdaipari gépmestertanonként annak idején sokat jártam az épületben. Tényleg nagyon szép, lakni volna jó. Mint ügyeletes versmondó lány – állami megemlékezéseken, nyomdász összejöveteleken – többször szavaltam a színpadán. 1983-ban *Juhász* Gyula Május ünnepe c. versébe majdnem belebuktam, de néhány másodpernyi tétovázás után az elfeledett versszak helyett az elsőt mondtam el újra. A heti munkától ölmos fáradtságú és unatkozó tömegtől mégis vastapsot kaptam. Csak legyen vége és mehessenek a büfébe.

– Mindennek van határa! – Ezt már a nyomdavezetőm üvöltötte pár héttel később – aki párttitkárként is funkcionált a vállalatnál –, amikor felhívott az irodájába. – Megígérhetem magának, hogyha tovább folytatja a hülyeségeit kirúgatom, és az életben nem lesz nyomdász. És ne tegyen úgy, mintha semmiről nem tudna.

Mert mi mindenről tudunk. – Hát, itt nem az eltévesztett verssorokról van szó. – gondoltam és megremegett a térdem. Nem hittem volna, hogy ennyire elképesztően jól működik a kádári besúgó szervezet. Ezek tudták, hogy baráti társaságunk egy volt Petőfi körös férfi vezetésével „rendszerelens” szórólapokat osztogatott március 15-én. Tudták, hogy nyomdásznak akartak beszervezni. És tudták, hogy *Hamvást*, *Márait*, a párizsi Magyar Füzeteket, 56-os visszaemlékezéseket, szamizdatkönyveket olvastunk. Az elhallgatott, a tiltott, és az üldözött irodalmat. Könyveket, telis-tele betűkkel. Amilyeneket már Gutenberg is nyomtatott. De ettől fogva még biztosabb voltam benne, hogy véget kell vetni ennek a romlott, gonosz és életveszélyes politikának, mert már mindennek elérték a határát. A csillagok égnek is. Ma sem gondolom másként.

/Üres a tér a képen, egy teremtetett lelket sem látni. Egyszerűen nincs rajta ember. Nincs szomorúbb és fenyegetőbb látvány egy lakosaitól megfosztott, elhagyott városnál./ ●